

SRBEČA IN PEKOČA NOŽNICA

Tatjana Kitič

1. Zakaj pride do nastanka srbeče in pekoče nožnice?

V nožnici so sicer normalno prisotni številni mikroorganizmi (laktobacili, korinobakterije, glivice), ki v natančno reguliranem ravnovesju sestavljajo normalno vaginalno floro. Najpomembnejši so laktobacili (predstavljajo več kot 95 % bakterijske populacije nožnice), ki zaradi izločanja mlečne kisline vzdržujejo kisel pH v nožnici. Pri ženski v rodni dobi je normalen pH nožnice med 3,8 in 4,2. Razrast patogenih mikroorganizmov je zavrt, če je pH nožnice manjši od 4,7. Številni zunanji vplivi lahko porušijo to krhko ravnovesje. Nanj lahko vplivajo različni higienski produkti (npr. tamponi, vložki) in sredstva za intimno nego, kontracepcijska sredstva, zdravila, ki jih dajemo v nožnico, antibiotiki, spolni odnosi, stres in tudi spremembe hormonskega ravnovesja pri ženi (pred puberteto, po menopavzi ali odstranitvi jajčnikov).

2. Kdaj in kako si lahko pomagata sami?

Navodila za samopomoč so napisana v nadaljevanju.

3. Kdaj morate k zdravniku?

Obisk zdravnika je potreben ob prisotnosti srbečega in pekočega občutka v nožnici, spremembah nožničnega izcedka ter ob pogostejšem odvajanju urina. Značilnost normalnega nožničnega izcedka je, da je voden, sluzast ali mlečno bel (na zraku oksidira in se obarva rumenkasto), je brez vonja, njegova količina in gostota pa se spreminjata v odvisnosti od faze menstrualnega ciklusa. Njegova količina se poveča tudi med nosečnostjo in včasih na začetku jemanja kombiniranih oralnih kontracepcijskih tabletk. Če izcedek zaudarja, je krvav, rahlo rjavkast ali gnojen, je potrebno nemudoma obiskati zdravnika.

4. Katere ukrepe zdravnika lahko pričakujete?

Zdravnik bo bolnico najprej natančno povprašal po simptomih, kontracepciji, morebitnem sočasnem antibiotičnem zdravljenju in vseh ostalih dejavnikih, ki bi lahko vplivali na razjasnitev ozadja bolezni. Nato bo opravil še klinični pregled. Simptoma bakterijske vaginoze sta običajno homogen, sivkast izcedek z vonjem po ribah ter srbeč in pekoč občutek v nožnici. Za trihomonozo sta značilna zelenkast in penast izcedek ter bolečine med spolnim odnosom. Pri atrofičnem vaginitisu se zaradi pomanjkanja estrogena nožnična sluznica stanjša, posledično pa je zaradi tega zelo ranljiva, občutljiva in lahko hitro zakrvari ob najmanjših poškodbah ter je pogost vzrok za pekoč občutek pri uriniranju. Zdravnik bo z ustreznim diagnostičnim postopkom poskušal opredeliti vzrok za bolničine težave.

5. Katere so najpogostejše diagnoze ob srbeči in pekoči nožnici?

Najpogostejše možne diagnoze so opisane v nadaljevanju.

Bakterijska vaginoza

Bakterijska vaginoza je vnetje nožnice, ki ga povzročajo predvsem anaerobne bakterije. Najpogostejši povzročitelji so Gardnerella vaginalis, Bacteroides spp., Mobiluncus spp. in Mycoplasma hominis. Anaerobne bakterije so sicer lahko v manjšem deležu normalno prisotne v nožnici. Povoda za spremembo v sestavi nožnične flore in razrast anaerobov še niso pojasnili v celoti, znani pa so rizični dejavniki. To so nosečnost, uporaba materničnega vložka in pretirano umivanje. Bakterijska vaginoza je najpogostejši vzrok za nenormalni nožnični izcedek pri ženski v rodni dobi in je odgovorna za prisotnost nožničnih simptomov v kar 40-50 %.

Trihomonoza

Trihomonoza je spolno prenosljiva bolezen, ki jo povzroča pražival Trichomonas vaginalis. Povzroča nastanek vaginalnih simptomov v 15-20 %, rizični dejavniki za okužbo so kajenje, nezaščiten spolni odnos z različnimi spolnimi partnerji in uporaba materničnega vložka.

Vaginalna mikoza

Opisana je v posebnem poglavju.

Atrofični vaginitis

Atrofični vaginitis je posledica različnih stanj, pri katerih gre za znižano nastajanje estrogena, in sicer najpogosteje po menopavzi ali pa po obojestranski odstranitvi jajčnikov. Epitelij vagine atrofira (se stanjša) in ker okolje ni več naklonjeno rasti ter razvoju laktobacilov, sledi razrast bacilov, ki spodbujajo vnetje in vplivajo na spremembo nožničnega izcedka.

6. Kako poteka zdravljenje srbeče in pekoče nožnice?

Zdravljenje je usmerjeno k najverjetnejšemu vzroku okužbe.

Bakterijska vaginoza

Bakterijsko vaginozo zdravimo z antibiotikom metronidazolom. Lokalno lahko uporabimo vaginalne globule ali vaginalno kremo s klindamicinom.

Trihomonoza

Trihomonozo prav tako zdravimo z antibiotikom metronidazolom. Vedno je potrebno sočasno zdraviti tudi spolnega partnerja.

Atrofični vaginitis

Atrofični vaginitis zdravimo lokalno s preparati estrogena. Poleg hormonske nadomestne terapije lahko svetujemo tudi uporabo različnih rastlinskih pripravkov (npr. izoflavonov), lubrikantov in vlažilcev.

7. *Kako poteka spremljanje bolnice s srbečo in pekočo nožnico?*

V večini primerov spremlja bolnice izbrani ginekolog. Po začetni obravnavi načeloma nadaljnje spremljanje ni potrebno. Izjema so nosečnice in tiste ženske, pri katerih se okužbe ponavljajo. V omenjenih primerih je potrebno mesec dni po zaključku zdravljenja opraviti kontrolni pregled pri ginekologu.

8. *Ali in kako lahko nastanek srbeče in pekoče nožnice preprečite?*

Pojav nožničnih simptomov je mogoče do neke mere preprečiti z ustrezno, a ne pretirano intimno higieno. Uporabo mil in različnih vaginalnih sprejev odsvetujemo. Nositi je potrebno zračno, bombažno perilo in namesto tamponov uporabljati ščitnike perila. Zaščito pred okužbo s spolno prenosljivimi boleznimi predstavlja uporaba kondomov med spolnim odnosom.

Ob pojavu nožničnih simptomov pa je potrebna spolna vzdržnost do postavitve diagnoze.